

Grønne lån fra KLP Banken

GYLDIG FRA 01.10.2019

KLP Banken ønsker å bidra til at norske kommuner foretar mer miljøvennlige og bærekraftige investeringer. Derfor gir vi lavere rente på miljøvennlige investeringer. Prosjekter som kvalifiserer til våre grønne lån oppnår en rentereduksjon på opptil 10 basispunkter (0,10%) med utgangspunkt i nominell rente.

1. Innledning

KLP er kommune- og helse Norges foretrukne pensjonsleverandør og et av Norges største finansselskap. Vi skal levere trygge og konkurransedyktige pensjons-, finans- og forsikringstjenester til offentlig sektor, virksomheter med tilknytning til denne og deres ansatte.

KLP er en stor lånegiver til offentlig sektor, herunder kommuner, fylkeskommuner og til selskaper som utfører offentlige oppgaver. Vi yter vi også lån til private bedrifter og andre typer av organisasjoner. KLP tilbyr lån til privatpersoner også, men dette kriteriedokumentet omfatter ikke denne typen lån.

KLP ønsker å bidra til en bærekraftig utvikling i tråd med FNs bærekraftsmål. Samfunnsansvar og bærekraft skal integreres i all vår investeringsvirksomhet, ergo også i utlånsvirksomheten. Derfor vurderer vi alle låneformål fra et samfunnsansvarsperspektiv. I tillegg vurderer vi hvorvidt låneformålet kvalifiserer som henholdsvis klimavennlig, sosialt eller som lokal samfunnsutvikling og velferd.

Hensikten med klassifiseringen er å innhente relevante opplysninger for våre lånevurderinger, samt å belyse hvilken type prosjekter KLP lånefinansierer og hvilke samfunnsmessige eller miljømessige gevinster de har. Kategoriene som kan kvalifisere til grønt lån er valgt med bakgrunn i Norges ambisjon om å bli et lavutslippssamfunn innen 2050 (klimavennlig), og KLPs ønske om å tilby gode finansieringsløsninger til Norske kommuner i deres samfunnsoppdrag og oppgaver (henholdsvis sosialt, samt lokal samfunnsutvikling og velferd).

Dette dokumentet beskriver hvilke kriterier KLP legger til grunn for klassifiseringen, og informasjon om selve søknaden. Du finner informasjon om formålene med investeringer i de forskjellige prosjektkategoriene, hvilke betingelser som gjelder og hvilke effektindikatorer som måles på prosjektet.

KLPs kriterier for klimavennlige prosjekter er basert på Green Bond Principles, Climate Bond Initiative Taxonomy og Nordic Public Sector Issuers Position Paper on Green Bonds Impact Reporting. Kriteriene revideres løpende ved behov.

2. Søknadsprosess

2.1 Søknadsskjema

Søknadsskjemaet finner du på: <https://www.klp.no/virksomhet/bank/lan/gronne-lan>
Her finner du søknadsskjema for de fem forskjellige prosjektkategoriene:

- D-296 Investering i klima og miljøtiltak i eksisterende bygningsmasse.
- D-297 Miljøvennlige nybygg.
- D-298 Investering i vann, avløp og renovasjon.
- D-299 Andre klima og miljøvennlige investeringer
- D-300 Elektrifisering av havn

Velg det skjemaet som passer best til deres prosjekt. Dersom dere skal søke om grønt lån til flere prosjekter fylles det ut et skjema per prosjekt. Skjemaet fylles ut så godt det lar seg gjøre og sendes til; bank.offentlig@klp.no

2.2 Vurdering av søknad

Når vi har mottatt tilstrekkelig informasjon og dokumentasjon om prosjektet vurderer vi det opp mot kriteriene våre (Side x til x i dette dokumentet). Hvis tilfredsstillende informasjon og dokumentasjon er mottatt vil dere få tilbakemelding innen maksimum 3 virkedager. Hvis det er vesentlig mangel på dokumentasjon kan prosessen ta noe lengre tid.

2.3 Rentealternativer

Prosjekter som blir godkjent i henhold til kriteriene våre vil få tilbud om grønn rente. Grønn rente gir en reduksjon på opptil 10 bps. Vi gir redusert margin på alle rentealternativer. Merk at hvis rentemarkedet har vært i endring fra tilbudsutsendelse til aksept kan vilkårene endre seg.

2.4 Rapportering

Som et minimum skal låntager rapportere på estimert effekt av prosjektet, men skal så langt det er mulig rapportere på faktisk effekt. Ved utbedring eller effektivisering av eksisterende infrastruktur skal lånesøknaden inneholde faktiske tall per i dag, mens det ved nye prosjekter skal rapporteres estimerte verdier. Eksempelvis skal det i nye kollektivtransport-prosjekter rapporteres på estimert kapasitetsøkning. Når prosjektet er ferdigstilt skal effekten rapporteres årlig, som andel av utestående lånebeløp. For eksempel i antall passasjerer (kapasitetsøkning)/mNOK.

3 Støtteordning til kartleggingsarbeid.

KLP Banken yter også bidrag til kartleggingsarbeid/utarbeidelse for følgende prosjekter:

- Klima og miljøtiltak på kommunal bygningsmasse (EPC eller andre tiltak)
- Kommunens kartlegging av behov for kapasitet på vann og avløpsanlegg i fremtiden.

Bidragene blir knyttet opp mot prosjekt som blir realisert. Det nevnte bidrag blir gitt i form av redusert rente på lån i år 1. KLP kan bidra med inntil 75.000 kroner pr kommune gitt at tiltakene blir realisert og kvalifiserer til støtte fra Enova. For å søke om denne støtten må søkeren ta kontakt på e-post. Søknaden sendes til bank.kommune@klp.no.

4 Formål

1.1 Investering i klima og miljøtiltak i eksisterende bygningsmasse

"Formålet med investeringen er å redusere energiforbruket i eksisterende bygg, og bidra til utfasing av fossile energikilder"

1.2 Miljøvennlige nybygg

"Formålet med investeringene er å stimulere til en bygningsmasse med lavest mulig miljøpåvirkning, i bygningsfasen så vel som i bruksfasen"

1.3 Investering i vann, avløp og renovasjon

"Formålet med investeringen er å sikre effektiv avfallshåndtering som i størst mulig grad beholder ressursene i kretsløpet"

"Formålet med investeringene er sikre at vann- og avløpssystemet har kapasitet til å håndtere befolkningsvekst og kapasitetsutfordringer relatert til klimaendringer som for eksempel økte nedbørsmengder. Videre skal vann- og avløpssystemet ha renseteknologi som sikrer tilfredsstillende rensing av utslipp og fører til best mulig utnyttelse av vannressurser"

1.4 Elektrifisering av havn

«Formålet med investeringene er å redusere bruken av fossil energi i transportsektoren, og bidra til omstillingen til nullutslipps-transportssystemer»

5 Mislighold av avtale

Dersom det er vesentlig avvik mellom avtale og det som blir realisert vil det kunne resultere i at den reduserte marginen frafaller. Hvis rapporteringen til prosjektet inneholder vesentlige feil vil KLP også kunne kreve etterbetaling av redusert margin.

6 Dokumentasjonskrav

6.1 Før realisering av prosjekt

For å få godkjent søknaden om grønt lån må dere kunne legge frem tilfredsstillende dokumentasjon. Dokumentasjonskravene vil være ulike for de forskjellige prosjektkategoriene. For prosjekt innenfor bygg vil en **energiattest** være dokumentasjon nok for energibruk. Et **energinotat** fra entreprenør vil også være godkjent dokumentasjon. -For VAR-sektoren vil enten en utredning fra entreprenør eller en uttalelse fra daglig leder el. være godkjent dokumentasjon. Hvis prosjektet skal ut på anbud, vil også et **anbudsdokument** være god nok dokumentasjon.

6.2 Etter realisering av prosjekt

Det er også ønskelig at dere rapporterer klima- og miljøeffekter etter at prosjektet ferdigstilles. Flere klima og miljøeffekter er ikke mulig å rapportere før prosjektet er realisert og utprøvd. Det er derfor ønskelig at låntaker rapporterer effekt årlig til KLP. Dokumentasjonen i etterkant kan regnes ut av låntaker. Eksempler på dette kan være årlig energiforbruk for bygningsprosjekter eller faktisk oppnådd gjenvinningsgrad til renovasjonsprosjekter.

7 Prosjektkategorier og kriterier

I neste kapittel finner du kravene og betingelsene som må oppfylles for å kvalifisere til grønn rente. Det er fire forskjellige prosjektkategorier;

- Investeringer i klima og miljøtiltak i eksisterende bygningsmasse
- Miljøvennlige nybygg
- Investering i vann, avløp og renovasjon
- Elektrifisering av havn

Dette er de fire hovedkategoriene som er kvalifiserer til grønn rente. Hvis et prosjekt ikke faller innenfor noen av disse kategoriene, men har en klar positiv effekt på miljø og/eller klima kan vi vurdere dette også.

8 Vedlegg

8.4 Krav til energieffektivitet (TEK 17)

Bygningskategori	Totalt netto energibehov (kWh/m ² oppvarmet BRA per år)
Småhus, samt fritidsbolig over 150 m ² oppvarmet BRA	100 + 1600/m ² oppvarmet BRA
Boligblokk	95
Barnehage	135
Kontorbygning	115
Skolebygning	110
Universitet/høyskole	125
Sykehus	225 (265)
Sykehjem	195 (230)
Hotellbygning	170
Idrettsbygning	145
Forretningsbygning	180
Kulturbygning	130
Lett industri/verksteder	140 (160)

Denne tabellen angir standardkravene i TEK 17. Kravene for å få innvilget grønt lån er at bygningen må oppnå et energiforbruk som er mer enn 20 prosent eller 25 prosent lavere enn disse kravene. Du kan lese mer om dette i neste kapittel.

Kravene angitt i parentes gjelder for arealer der varmegjenvinning av ventilasjonsluft medfører risiko for spredning av forurensning eller smitte.

*Vedlagte tabell angir kravene i gjeldende bygg teknisk forskrift (TEK17). Dersom prosjektet dere søker grønt lån til ble igangsatt når tidligere byggeteknisk forskrift gjaldt vil det være forskriften på det tidspunktet som er gjeldende. ([Direktoratet for byggkvalitet](#))

8.5 Kriterieliste

1.1 Investering i klima og miljøtiltak i eksisterende bygningsmasse.

Brukskategori	Eksempel på prosjekt	Betingelser	Effektindikator (√ = absolutt dokumentasjonskrav)
Næringsbygg	Sentralt driftstyringsystem (SD-anlegg) / energioppfølgingsystem	Dokumentert Enovatilskudd, oppnå 25% lavere energiforbruk enn krav til bygningskategoriens energibehov i gjeldende byggt teknisk forskrift (kWh/m ²) ¹	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert årlig energiforbruk (kWh/m²) √ • Årlig redusert energiforbruk (kWh/MWh) √ • Årlig reduksjon/unngåtte utslipp (CO₂e)
	Renovasjon for bedret energieffektivitet (Energieffektiv belysning, ventilasjon og varme)		
	Byggt teknisk renovasjon (etterisolering, utskifting av vinduer o.l)		
	Utskifting av oljekjel		
	Installasjon av varmepumpe		

1.2 Miljøvennlig nybygg

Brukscategori	Særskilte miljøkvalitet	Betingelser	Effektindikator (√ = absolutt dokumentasjonskrav)
Næringsbygg	BREEAM Excellent eller outstanding	BREEAM NOR pre-analyseskjema som spesifiserer byggeprosjektets BREEAM klassifisering. Estimert energiforbruk må være minimum 20 prosent lavere enn kravet til bygningskategoriens energibehov i gjeldende byggt teknisk forskrift (kWh/m ²)	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert årlig energiforbruk per m² √ • Årlig unngått energiforbruk (kWh/MWh) √ • Årlig reduksjon/unngåtte utslipp (CO₂e) • Estimert unngåtte utslipp (CO₂e) kontra referansematerialer √
	Plusshus eller nær-utslippshus	Energinotat fra entreprenør som spesifiserer byggeprosjektets energimerke og/eller estimerte energiforbruk (kWh/MWh). Estimert energiforbruk må være minimum 20 prosent lavere enn kravet til bygningskategoriens energibehov i gjeldende byggt teknisk forskrift (kWh/m ²).	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert årlig energiforbruk per m² √ • Årlig unngått energiforbruk (kWh/MWh) √ • Årlig reduksjon/unngåtte utslipp (CO₂e)
	Energiforbruk lavere enn gjeldende byggt teknisk forskrift	Estimert energiforbruk må være minimum 20 prosent lavere enn kravet til bygningskategoriens energibehov i gjeldende byggt teknisk forskrift (kWh/m ²).	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert årlig energiforbruk per m² √
	Klimavennlig materialbruk	Bygg i massivtre eller bygg som kan dokumentere betydelig lavere CO ₂ e-utslipp enn referansematerialbruk (f.eks. lavkarbonbetong)	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert unngåtte utslipp (CO₂e) kontra referansematerialer √

	Kvalifisert for Enovastøtte og/eller Miljødirektoratets Klimasats-ordning	Gitt at bygget kvalifiserer til en av støtteordningene klassifiseres det som grønt nybygg. Estimert energiforbruk må være minimum 20 prosent lavere enn krav i gjeldende byggt teknisk forskrift til bygningskategoriens energibehov (kWh/m ²).	<ul style="list-style-type: none"> • Årlig unngått energiforbruk (kWh/MWh) ✓ • Årlig reduksjon/unngåtte utslipp (CO₂e)
--	---	---	---

1.3 Investering i vann, avløp og renovasjon.

Prosjektkategori	Eksempel på prosjekt	Betingelser	Effektindikator (✓ = absolutt dokumentasjonskrav)
Avfallshåndteringsanlegg	Oppgradere eksisterende avfallshåndteringsanlegg	Oppgraderingene må resultere i økt kapasitet, økt gjenvinningsgrad, reduserte klimagassutslipp eller redusert andel avfall til forbrenning/deponi. Rutinemessig vedlikehold eller utskifting av utstyr uten en tydelig miljøeffekt kvalifiserer ikke.	<ul style="list-style-type: none"> • Avfall håndtert ved anlegget før investering (tonn/m³) ✓ • Avfall håndtert ved anlegget etter gjennomført prosjekt, estimert (tonn/m³) ✓ • Antall husstander anlegget behandler ✓ • Estimert årlig gjenvinningsgrad ✓
	Nye avfallshåndteringsanlegg	Investeringen fører til en forbedring av avfallshåndteringen gjennom økt kapasitet, økt gjenvinningsgrad, reduserte klimagassutslipp eller redusert andel avfall til forbrenning/deponi.	<ul style="list-style-type: none"> • Avfall håndtert ved anlegget (tonn/m³) ✓ • Antall husstander anlegget behandler ✓ • Estimert årlig gjenvinningsgrad ✓
	Konstruksjon av biogassanlegg	Biogassanlegget må bidra til redusert grad av forbrenning/deponi, reduserte CO ₂ - utslipp og/eller forbedret ressursutnyttelse.	<ul style="list-style-type: none"> • Årlig biogassproduksjon (liter/m³) ✓ • Avfall håndtert ved anlegget (tonn/m³) ✓ • Årlig reduksjon/unngåtte utslipp (CO₂e) ✓
Transport	Renovasjonsbiler som går på fornybart drivstoff	Fortrinnsvis nullutslipps-renovasjonsbiler, eller renovasjonsbiler som drives av biodrivstoff eller andre fornybare drivstoffkilder. Bidrar til redusert bruk av fossile drivstoff og reduserte CO ₂ e-utslipp.	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert redusert kjørelengde for fossile kjøretøy (km) /antall biler erstattet ✓ • Estimert erstattet behov for fossilt drivstoff (liter) ✓ • Estimert unngåtte utslipp fra fossile kjøretøy (CO₂e) ✓

	Infrastruktur til lavutslippstransport for avfallshåndtering	Lade- og/eller fyllestasjoner for fornybare drivstoff til transport relatert til avfallshåndtering. Bidrar til redusert bruk av fossilt drivstoff og reduserte CO ₂ e-utslipp.	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert redusert kjørelengde for fossile kjøretøy (km) /antall biler erstattet ✓ • Estimert erstattet behov for fossilt drivstoff (liter) ✓ • Estimert unngåtte utslipp fra fossile kjøretøy (CO₂e) ✓
	Transportoptimalisering	IKT eller andre systemløsninger som bidrar til redusert bruk av fossile drivstoff og reduserte CO ₂ eutslipp.	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert redusert kjørelengde for fossile kjøretøy (km) /antall biler erstattet ✓ • Estimert erstattet behov for fossilt drivstoff (liter) ✓ • Estimert unngåtte utslipp fra fossile kjøretøy (CO₂e) ✓
Karbonfangst eller - lagring	Karbonfangst (f.eks. ved energiproduksjon fra avfall)		<ul style="list-style-type: none"> • Estimert fanget/lagret klimagassutslipp per år (CO₂e) ✓
Infrastruktur knyttet til vann og avløp	Oppgradering av vann- og avløpsnett	<p>Bør øke kapasiteten på eksisterende infrastruktur betraktelig, eller utbedre infrastrukturen betraktelig gjennom innovasjon eller systemutbedringer.</p> <p>Rutinemessig vedlikehold, utskifting eller utbygging av vann og avløpsrør uten tydelige miljøambisjoner kvalifiserer ikke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kapasitet (liter/m³) ✓ • Antall personekvivalenter vann/avløpsmasse som håndteres (✓ hvis relevant) • Antall meter rør/ledninger som er lagt, sanert eller utskiftet (✓ hvis relevant)
	Ny vann- og avløpsinfrastruktur	<p>Betydelig økning i kapasitet, eller bidrag til klimatilpasning (f.eks. håndtering av overvann).</p> <p>Rutinemessig vedlikehold, utskifting eller utbygging av vann og avløpsrør uten tydelige miljøambisjoner kvalifiserer ikke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kapasitet (liter/m³) ✓ • Antall personekvivalenter vann/avløpsmasse som håndteres (✓ hvis relevant) • Antall meter rør/ledninger som er lagt (✓ hvis relevant)
	Renseanlegg for vann	<p>Betydelig økning i kapasitet og/eller rensekvalitet.</p> <p>Rutinemessig vedlikehold, utskifting eller utbygging av vann og avløpsrør uten tydelige miljøambisjoner kvalifiserer ikke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kapasitet renseanlegg (liter/m³) ✓ • Årlig rensset volum (liter/m³) ✓
	Rensing av utslipp til vassdrag	Betydelig økning i kapasitet og/eller rensekvalitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Årlig volum avløpsvann/masse som har blitt behandlet/unngått (liter/m³) ✓

		Rutinemessig vedlikehold, utskifting eller utbygging av vann og avløpsrør uten tydelige miljøambisjoner kvalifiserer ikke	
Energi fra vann	Energi og varme-/kuldeutvinning fra vann og avløpsnett		<ul style="list-style-type: none"> • Årlig estimert energiproduksjon (kWh) ✓ • Årlig reduksjon/unngåtte utslipp (CO₂e) ✓
	Bygging av biogassanlegg	Biogassanlegget må bidra til reduserte utslipp av vann, avløpsmasse eller slam til vassdrag; reduserte CO ₂ -utslipp; eller forbedret ressursutnyttelse	<ul style="list-style-type: none"> • Årlig biogassproduksjon (liter/m³) ✓ • Vann/ avløpsmasse håndtert ved anlegget (liter/m³) ✓ • Årlig reduksjon/unngåtte utslipp (CO₂e) ✓

1.4 Elektrifisering av havn

Prosjektkategori	Eksempel på prosjekt	Betingelser	Effektindikator (✓ = absolutt dokumentasjonskrav)
Elektriske installasjoner med batterier som en del av prosjektet.	Bruk av batteriteknologi til lasthåndtering.	<p>Investeringen skal brukes til innkjøp av konkrete fysiske installasjoner eller tiltak, og batterier skal inngå som del av prosjektet.</p> <p>Enova: Elektrifisering av sjøtransport</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Estimert årlig redusert energiforbruk (kWh/MWh) ✓ • Reduksjon i klimagassutslipp per år (kg CO₂) ✓

For spørsmål vedrørende dette heftet vennligst
ta kontakt med KLP Banken Offentlig Marked

Kontaktinformasjon Offentlig

Daniel Kvisten

Bank.kommune@klp.no

928 05 410

Ellen Winge Ler

Bank.kommune@klp.no

975 33 966

Jørgen Øyen Andersen

Bank.kommune@klp.no

974 19 244

Kontaktinformasjon Bedrift

Kjetil Gjøen-Øien

Bank.bedrift@klp.no

924 69 468

Ronny Myrvoll

Bank.bedrift@klp.no

902 50 008

Leder Offentlig Marked

Carl Steinar Lous

csl@klp.no

995 29 332

